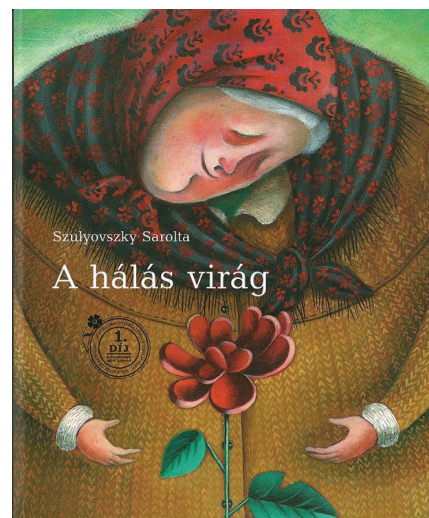

ÉLIÁŠ DOMINIKA

TOLERANCIA-KÖNYVEK AZ OLVASÁSÓRÁN (5. RÉSZ)

A HÁLÁS VIRÁG CÍMŰ MŰ FELDOLGOZÁSA

A negyedik foglalkozáson Szulyovszky Sarolta *A hálás virág* (Szulyovszky, 2010) című meseregényét dolgozzuk fel. Az egész történet egy kertben játszódik, amely tavasztól tavaszig, vagyis születéstől újjászületésig tart. Ez a csoda egy művirág segítségével manifesztálódik a meseregényben. A művirágról nem lehet tudni, hogy került a kertbe. Kató nagymama nagyon megszerette ezt a virágot és csodálta, hogy milyen kitartóan megküzd az őszi zord időjárással. A virág akkor tűnik el, mikor beköszönt a tél, lehull a hó, és Kató Nagymama is meghal. A nagymama halálát burkoltan jelzi a szöveg: „Másnap reggel Kató nagymama nem ment ki a kertbe szokásos sétájára” (Szulyovszky, 2010, 17), azonban az illusztráció alatt található verssor – „Az-tán egy nap, ketten szállnak égbe” (Szulyovszky, 2010, 18) – világgóssá teszi a történetet. Az óra célja a halál gondolatának elfogadása.

RÁHANGOLÓDÁS

A ráhangolódást a házi feladatok ellenőrzésével kezdjük. A tanulónak egy névjegykártyát kellett készíteniük, aminek a sablonját az órán megkapták. A névjegykártyán a nevüket, lakhelyüket, a legfontosabb tudnivalókat és egy igazolványképet kellett feltüntetni. A névjegykártyákat egy kijelölt padra rakjuk, így mindenki könnyen megnézheti az osztálytársai házi feladatát.

Ezt követően az új olvasmányhoz tartozó illusztrációkkal dolgozunk, melyek remekül előkészítik a szöveg befogadását. A könyvben szereplő 10 darab képet színesen kinyomtatjuk. (Ha az osztálylétszám több mint 10, akkor 2 csoportba rendeződnek a gyerekek, így 2x10 db illusztrációt kell előkészítenünk.) A képeket a tanári asztalon helyezük el úgy, hogy minden kép jól látszódjon. Minden gyermek kiválaszt magának egy illusztrációt, majd elmondja, hogy mit lát a képen és mi jut róla eszébe. Ezután az illusztrációkat egyenként körbeadjuk, és a gyerekek megosztják a gondolataikat mindegyik képről. Ez a folyamat akkor ér véget, mikor a kép visszakerül az eredeti tulajdonosához. A képekkel még az órán dolgozni fogunk, ezért a pad szélére tegyük őket a tanulók.

JELENTÉSTEREMTÉS

A jelentésteremtés első feladatához egy kerti virág és egy művirág szükséges, ami a mese témájának befogadását segíti. A virágokat helyezzük el úgy az osztályban, hogy mindenki jól lássa. Ajánlott a tábla elé egy padot tenni és oda kihelyezni őket. A gyermekeknek meg kell állapítaniuk, hogy mi a két virágban az azonos és mi a különbség. Ha szükséges, irányított kérdéssel segítjük őket, például: Hogy keletkezik a kerti virág és hogy a művirág?

Mikor a frontális beszélgetés véget ért, elmondjuk a mai történetünk címét: *A hálás virág*. A gyermekeknek a már jól ismert jóslás technikával meg kell állapítaniuk, hogy miről szólhat a történet, miért lehet hálás egy virág. Ezután minden tanuló a saját elképzelése szerint lerajzolja a hálás virágot, és a virág sziluettyébe írja bele a felvetéseit. A táblára is rajzolunk egy virágot, amelybe a gyermekek jóslatait összegezzük.

Kiosztjuk a történet nyomtatott változatát. A tanári bemutató olvasás során a gyermekek némán követik a szöveget. Azokat a szavakat, amelyeket nem értenek, aláhúzzák a szövegben, majd közösen tisztázzuk a jelentésüket. Ezután a gyerekek csillagolvasással újraolvassák a szöveget: a módszer lényege, hogy egy tanuló elolvas egy mondatot, majd olvasásra szólít egy másik tanulót, aki egy mondat elolvasása után visszaadja a hangos olvasás jogát az első tanulónak, stb.

A szöveg meghallgatása után rákérdezzük a gyermekek első benyomására a meséről. A táblára a szereplőskála mintájára egy vonalat húzunk. A vonal egyik végén mosolygós virágfej, a másik végén szomorú virágfej látható. A gyerekek egyesével kijönnek a táblához és eldöntik, hogy ez a mese vidám vagy szomorú volt-e. Ha vidámnak gondolják a mesét, a mosolygós virágfejhez írják oda a nevük kezdőbetűjét, ha szomorúnak, akkor a szomorú jelhez.

A cselekmény összefoglalásához elsőként az illusztrációk alatt található egysoros verseket használjuk fel. Újból létrehozunk a ráhangolódás szakaszában kialakított csoportokat. A gyerekek sorokra vágva, összekeverve megkapják az egysoros verseket. Az első feladatuk, hogy a történet alapján rakják időrendi sorrendbe azokat. Mikor ez megtörténik, hangos felolvasással ellenőrizzük a helyes sorrendet. Ezután a ráhangolódás szakaszából már ismert illusztrációkat vesszük elő, melyeket párosítanak a hozzájuk kapcsolódó verssorokkal. Így rögzítjük a történet cselekményét. Az osztály ezután a

képek és verssorok alapján a saját szavaival összefoglalja az eseményeket.

Az elmúlás és az újjászületés témájának feldolgozását a dramatikus beleérző technika segítségével kezdjük meg. A tanár a saját szavai segítségével újra elmeséli az eseményeket, de úgy, hogy minden mondat tartalmát a gyerekek pantomimszerűen megjelenítik. Fontos, hogy lassan, kifejezően beszéljen a pedagógus. Egy megoldási javaslat:

1. Az öreg Géza nagypapa fáradtságot nem ismerve egész nap a kertben tett-vett: öntözte, gyomlálta virágait és óvó szeretettel vigyázott rájuk.

2. Az idős Kató nagymama, aki már meglehetősen rosszul látott, reggelente ki-kilátogatott a kertbe.

3. Egy napon egy új, szokatlan külsejű virág jelent meg a kertben. A merev nyakú, rikítóan piros, borzas fejű, fura jövevény magányosan állt.

4. Kató nagymama fájós lábbal bandukolt ki a kertbe a virághoz.

5. Jött az ősz, erősen fújta a szél, de a merev virág továbbra sem adta fel a küzdelmet.

6. Kató nagymama télen botra támaszkodva a szokásosnál lassabban is ment ki a kertbe.

7. A borzas fejű művirágot többé nem látták.

8. A kert újra elkezdett éledezni.

A mimetizálás után egy kreatív írásos gyakorlattal folytatjuk az órát. Minden gyermek elfoglalja a helyét a padjában. Visszaulunk az elolvasott szövegre, arra, hogy Kató nagymama sokat járt ki a művirághoz a kertbe. Most felruházzuk a művirágot beszélőképességgel. A gyermekek a füzetjükbe a következő mondatot írják bele: Én, a művirág, azt szeretném Neked mondani, Kató nagymama, hogy... Mikor készen vannak, meghallgatjuk a válaszaikat.

REFLEKTÁLÁS

A foglalkozás záró részét a Kihangosítás nevű feladattal zárjuk. A gyerekek a helyükön ülnek, becsukott szemmel. Megkérjük őket, hogy képzeljék el, amit mondunk nekik. Akinek a vállát megérintjük, kimondja, mire gondol. Az instrukciók a következők:

Képzeljétek el, hogy már idős nagypapák és nagymamák vagytok. Nagyon szerettek a zöld kertben lenni, ahol virágok vannak. Süt a nagy és csicseregnek a virágok. Mit éreztetek most?

Megérintjük valaki vállát, hogy kihangosítsa az érzéseit. Tovább folytatjuk a mesélést (több tanuló vállát is megérintjük egy kérdésnél).

Most nyár van és a kertben számodra fontos emberek vesznek körül. Beszélgettek, piknikeztetek, a fürdés is kihagyhatatlan. Most mit éreztetek? (vállérintés)

Beköszöntött az ősz. Szerinted most mi fog történni? (vállérintés)

A kert még mindig színes a faleveleknek köszönhetően, de ahogy közeleg a tél, úgy veszíti el színét a kert. Mit éreztetek most? (vállérintés)

Eljött a tél, a kertből eltűnik minden, a fehér hótakaró alá. Mit éreztetek most? (vállérintés)

Elmúlt a tél, újra tavasz van, azonban a kert még csak most éledezik. Mit éreztetek? (vállérintés)

Elbúcsúzunk a kerttől és megérkezünk az osztályba, immár tanulóként. Akinek megérintjük a vállát, kinyitja a szemét. Padsoronként haladunk és minden tanulót visszahozunk az osztályba. A gyerekek megosztják az érzéseiket, hogy milyen volt a kertben lenni.

Házi feladatra a gyerekeknek le kell rajzolniuk a saját virágos kertjüket, a következő feltételek alapján:

A kertben egy ösvénynek kell lennie. Az ösvényre írják rá a jövőbeli terveiket, például: milyen foglalkozást szeretnének űzni.

A kertben legyenek virágok, amikbe azokat a dolgokat írják bele, amiket nagyon szeretnek.

A virágos kert felett legyen egy felhő, amibe azokat a dolgokat írják, amit nagyon szeretnek, de már nincs a birtokukban, mert például elveszítették, eltört vagy elajándékozták.

A kertben álljon egy fa is, amihez azt írják, hogy érzik magukat.

A virágoskertbe önmagukat is rajzolják bele, oda, ahová szeretnék.

A kötött foglalkozás végén teret adunk a gyermekek vélemény kinyilvánítására egy beszélgetőkörben. Kört alkotunk, és a gyerekek elmondhatják az óra lefolyásával és a gyakorlatokkal kapcsoltban észrevételeiket.

FELHASZNÁLT IRODALOM

■ Szulovszky Sarolta (2010): *A hálás virág*. Csimota Könyvkiadó. ISBN: 9789639768130